

a kiserdőhöz (azzal ellentétes oldalon). A rézsűben jól nyomon követhető volt az egykori domb magassága. A sír kb. az egykori domb legmagasabb pontján feküdt. Itt a leszedett föld kb. 1 m magasságú lehetett.

A dűlő Ny-i oldalán, egészen az említett domb tetejéig kiosztották a földet, ott most zártkertek találhatóak. A domb teteje a legutolsó zártkertbe esik, annak D-i kerítése szinte pontosan fedezi. A domb lecsengése D felé jelenleg szántóföld. Ásatást folytatni a szántóföldön, esetleg a legutolsó kiskert K-i végében lévő szabad területen lehet, s ott várható is valamilyen eredmény.

Munkatárs: Lichtenstein László szegedi régészhallgató.

RÓZSA ZOLTÁN

299. Orosháza, vízműtelep

(Békés megye) Sza

A Dózsa György út végében, a volt gerendási (csabai) út bal oldalán lévő vízműtelep építéskor 1974-ben leleteket emeltek ki a földből, amelyeket most hoztak be a múzeumba.

1. Aláhajlított lábú, egytagú, felsőhúros fibula töredéke. Lábrésze hiányzik. Kengyele laposra kalapált, enyhén ívelt, két-két rovátkolt díszű drót-rátét található rajta. A drótok közti rövid szakaszon a kengyel közepén határozott borda fut.

2. 101 db gyöngy. Köztük 16 zöld színű négy-, illetve zömmel hatszögletű hasábformájú üvegyöngy, 1 fehér, lapos, téglalap formájú üvegyöngy. A többi gyöngy mindegyike bázisos. Zömmel nyomott gömb, illetve rövid, négyzetes hasábgöngyök. Színük sok esetben meghatározhatatlan a ráakódások miatt. Kisebb számban narancsos-pirosas, illetve zöldes-kékes árnyalattal. A furat ezeknél a daraboknál általában széles.

A tárgyak vélhetően sírból kerültek elő. A gyöngyök nagyarányú formai hasonlóságuk alapján összetartozóak, s az általuk körvonalazott kronológiai képbe remekül illeszkedik a fibula töredéke is. Valószínűleg egy sírból származhatnak.

Helyszíni szemlén 2003. augusztus 14-én igazán sokat nem tapasztalhattunk. Maga a vízműtelep be van kerítve. A telep körül kukorica, illetve kis parcellák (veteményes) voltak találhatóak, ott szemrevételeztem a lelőhelyet, de terepet járni nem tudtam.

RÓZSA ZOLTÁN

300. Orosháza határa

(Békés megye) Sza, A, Á

2003. május 6–8-án a békéscsabai múzeum munkatársaival végigjártuk az épülő orosházi elkerülő út 3. és 4. ütemének nyomvonalát, a 167+284–172+750 km-szelvények által határolt nyomvonalszakaszon. Terepbejárásaink alkalmával 4 lelőhelyet sikerült rögzítenünk.

1. lelőhely (Oh. 11. lh.): Egy lapos terület Ny-i oldalára támaszkodó kisebb kiterjedésű lelőhely, amely a

Springer-tanya területére már nem terjed át. A lelőhely K-i sávján húzódik keresztül az épülő út nyomvonala, a 167+500-600 km-szelvények közti szakaszon. A gyűjtött leletanyag szarmata és Árpád-kori.

2. lelőhely (Oh. 12. lh.): A lelőhelyet K-i és Ny-i irányból egyaránt magas partvonulat kíséri. A laposan álló, vízállásos területek kivételével szedtünk szórványosan, mintegy 350 m hosszan (167+750–168+100 km-szelvények közt) szarmata és Árpád-kori cserepeket. Az 1. és 2. lelőhely anyagában az Árpád-kori anyag ugyanaz a korai anyag, mint azt már a közeli Nyíri-dűlőben is tapasztaltunk 1998-ban. Az 1. és 2. sz. lelőhely között 150–200 m leletmentes sáv húzódik.

3. lelőhely (Oh. 10. lh.): A feltérképezett lelőhelyek közül ez az egyetlen volt csupán eddig ismert számunkra, kiterjedését tekintve a legnagyobb. A lelőhely már az ötvenes évek végén ismert volt, ekkor Olasz Ernő, az akkori községi homokbányában tárt fel több korszakból is emlékeket (bronzkori temetkezést, szarmata objektumokat), a szentesi úti átkötés Ny-i oldalán a térképeken is jelölt régi homokbányagödrök területén. Az épülő átkötő út K-i oldalán elhelyezkedő bányagödrök területén a hatvanas évek elejéig a Vörös Csillag tsz-nek volt kertészete. A magaslat elhordásakor szarmata és Árpád-kori objektumokat tárt fel Olasz Ernő, 1961-ben (SzKJTM Régészeti Adattára 77/1999). 1981-ben bejelentés kapcsán Goldman György és Juhász Irén szállt ki a bánya területére, mivel itt sírokat bolygattak meg (SzKJTM Régészeti Adattára 17/1999). 1989-ben néhány, soros rendszerben eltemetett sírt tártak fel. (SzKJTM Régészeti Adattára 183/2001.). A melléklet nélküli sírokról csupán egy gimnazisták által készített fotó maradt meg az utókor számára.

1992-ben Szénászkó Júlia újból kint járt a helyszínen, a rövid ásatásról szintén nem készült dokumentáció. Az orosházi elkerülő út 1. ütemének munkálatai alatt újabb bejelentés érkezett a békéscsabai múzeumba, amikor is Szatmári Imre és Gyucha Attila a bánya területén megint sírokat tárt fel, az átkötő úttól ekkor már távolabbi területeket érintve (Szatmári Imre jelentése és munkanaplója a SzKJTM Régészeti Adattárában a 104/1999. számon). A bánya terjeszkedésével Ny-i irányban az egykori települést is érintette. A közeli Héjjá-tanyán 1998. március 4-én Szatmári Imrével végeztem terepjárást. Árpád-kori kerámiát gyűjtöttünk (SzKJTM Régészeti Adattára 112/1999). A több alkalommal feltár síroktól D-re, az egykori Koczka-tanya melletti részen található Kasza Béla földje, közvetlenül a Szentesi úti átkötés mellett, annak nyugati oldalán. Itt 2001-ben végeztem terepjárást, Árpád-kori telepnyomokat találtam (SzKJTM Régészeti Adattára 204/2001). Ebből kiindulva tártam fel a helyi gimnázium diákjaival egy Árpád-kori házat 2002 októberében (SzKJTM Régészeti Adattára 250/2002).

A fentiekből is látszik, hogy az egykori partvonulaton hatalmas kiterjedésű Árpád-kori falu állt. Ezen a szakaszon végig Árpád-kori kerámiatöredékeket (főként bográcsokat) gyűjtöttünk.